

morem ziveti, i budeće bit da umrem, nego da hodom okole, kako jedna straconal...

Jos ni pravo ni oficija, i vec je kako strela zletela vanča na kruntradu i ravnou na Fini mjeri i pufl u vodu. Za sreću su onde blizi bili neki mladići, ki su ju zivu zvukli vanču. A, če govorite vi na ovo? Rokac, a? Če biste vi došli, da se ja zaradi postol hitim pa Fini mjeru...

Ninetta, tako ja zdrav bio, ako ne bih pustio da vas voda nosi, kud joj je vraga draga...

Bite vi, bite stari njokina, ter njokina! Prošle subote donijeli je Vedetka jedno pismo, vječnih zena i majača. To je pismo vrlo dugog, u njemu riječke i mješavine velike optužbe protiv svoga muzeva, otac obitice, koji u fumini i saltrivenim lokalima igraši na karti i gde god želi, tako da one neodoljne ne mogu u kući, u koju kraj krajem da vežu. Kako propadaju, djece se kvaraju a sveci im krije prokleta igrača!

To je sveta istica! Otkad je svjetla još se nije na Riječi igralo kančlo, se sada igra. To priznaje i Vedetka, što više, i oni nastupa oštro protiv igrača i vlasti, koje to dopuštaju.

To je sve bijep!

Ali naiješće je pak to, da Vedetka donosi u onom istom broju velik oglas, koljan se Riječani pozivaju, da se potruže do... igračnice u Zametu...

Za onaj oglas dobitia je debela pare, a onim je pismom udovoljila i riječkim majkama...

Mondo birbone!

Rokac.

IZ PICANTINE.

Sto se u posljednje vrijeme dogadjia kod nas, te prelazi svaku granicu. Nitko nam ne može opravdano predbaciti, da nismo mireni elementar, a ipak bi nas neki htjeli svjetlji prikazati kao bunolvnike, kao ljudje, koji poremetuju javni mir i poredek. Na kakove nas sve načine ne izazivaju!

Proslao je tek par dana, otkad se povratile kuci dvadesetpetiora naših ljudi, tudi ih pri godon izbora nedužne zatvorile. Istina, sud je presio, te ljudi, a drukčije nije ni moglo da budu, ali tko će njima nadoknadi trpljenje, dengibuh, ponjenje?! Je li to dovoljno zadovoljstvo, ako pravedno čovjeku isčeka, odnjeće i oslobodi slobodu, naneses mu time merjeriju, stavlja ga u podzemlje i puni ga putišta? Time, sto su mi sloboda i sloboda, im je samo ono, što mi po Buzet i zakonom prispada, a bilo mi je nepravedno oduzeto. To je ne bi skedilo, da se drugi put malo bolje pomisli prije nego se soliki očevi odnemu nijanšom obiteljima u čas, kad mirno i dostojno hneđa vrse svoje naivije gradišćansko pravo.

Na sam Ušeks desio se je kod nas opet u nebo vapnjeni slučaj. Po običaju naš je po božini narod išao na večeriju, iako ne u velikom broju kao obično, jer smo tako daleko došli, da sejšaj hor deset puta prije pomisli, nego se odluči, da ide u grad.

Kad se poslije večerije sve kinci vječalo u naivčem redu, zapjeva sin jednog vječnog roznogog bilvara i krovom neprijetelja svega sto je nače, — neku hrvatsku pjesmu. Ta obitelj plete poput pauka mrežu našim ljudima, ali se u nju hyata male tko, jer je nar narod bistar. On vrlo dobro znade, kdo mu je prijatelj, a kdo neprrijatelj. Tko bi mogao misliti, da je pak slučaj, što je izazvao bio baš sin, tuga delje? Kakove je posljedice imao taj slučaj?

Isti dan došao dva fašista, jedan s revolucijom, drugi s nožem u ruci, očekuje nekoliko poslije i mireni mladići i djevјaci i natječe ih da se ubodinbu, u bijeg. Jedna je djevojčica bila tako nemila tucena, da je pala u nještvu. Slični slučaj dogodio se pred malo dana, i pod gradom, u jednom seljaku, kojega su dvojica čekala svaki sa svojim rodom u ruci.

Pov tim žalostnim slučajevima moramo da zaključimo, da nas paši pičanski grajanci i ma baš nista ne vole. Kad dođemo u grad, pokazuju na nas prstom, kao da bismo im bili pojeli večeru, i tijerasu nas oružjem iz grada; pak saju oružnike, da idu po nas još i pod grad. Evi dake, kakovi su naši prijatelji?

E pa neka bude... Samo neka naši grajani zapante, da koji ih između njih bogat, da se je obogatio samo našom pomoću; da ako ima koji od njih zarade, da mu je mi dajemo. Ako bi se pak takovi slučajevi i unaprijed ponavljali, vidjet ćemo nase

gradišćanske, trgovčice i postolare... od koga će imati dobitka? Draga gradišćanska gospođa, lako ćemo mi bez vas, jos i bolje nego s vama, ali kako će ti vi bez nas?...

IZ BUZESTINE.

Jednu veselu, jako veselu! Barem jednu put da polohvalimo našu općinu i našeg dragog sefackog prijatelja i sindika g. Riga. On nam je putem naših županata javio, da će zadnjih dana maja stići na stanici cisterne za vino, što će ih poslati neko italijansko-franceski društvo, da pokupi kod nas vino i to po 120 lira bl. (vino od 8-12% alkohola). Za svaki visi stepen da se plaća 10 lira vise.

Bravo, signor sindaco! Mi smo bili vec nasmijali, da ćemo zadržati barem polovicu naših vinskih gradiva, bismo se bili... prengrijati! Što se, dakle obnova našem vino trgovinu? Misli, vise zdravili radi mjeđa; mi smo ga, a desperativi, pali i pali, a i pronadali po 90 centi, l. najdraže po 120 lira bl. (vino od 8-12% alkohola). Zašto nam je, što smo ga prodali pilici?

Vino nas je veselilo i kurčaljino, vino nas je u svome dobu hrabilo, izdržavalo i spasavalo, a sada već nekoliko godina, to vino, naši srđivo, zastoljito i nas, ubjalo... Sada će ići vino u Francusku! Tko zadovoljivši od nas, dakako, aki bi se to obistinio?

Medjunut mij vrlo dobro razumijemo taj perez g. sindaka. On je i sam uvjedio, da su nam u dosta zafrigali na dan izbori, pa da hođa na dana zavarava, da međimur obćenjanjem, kao malu dječju, samo da mi se počemo klanjati i njima zalaziti u Buzel. Ali to im ne uspije, doživjeli smo previše razozaranja od buzeljske gospode, a da bismo se još postigli varati. Mi nismo više dječa, da se dademo zavaravati bombardima i pustin občenjama. Molimo Vasa, gospodine sindiće, ne občavajte nista! Dajte, učinite, pomognite, a onda ćemo znati i vjerovati, da ste zbilja nesto dobiti, učinili i pomogli! A došte! Grazie per le promesse! Obćenjan nisu nikoga ni zaštiti, ni oslobodila teških briga!

IZ CEROVLA.

U subotu prije izbora isli su 2 fašista iz Cerova i u Gologravicu, Krbine i Tupljak. Idući od seba do seba, od kuće do kuće, pričali bi:

— Kadi sa vasi muški?

— Na delu, odgovarale su ženske.

Paite to vašim muškima, da prečita! — i dal bi po 1 list lopovskog patvorenog Franić i Jurin, o kojim je već bilo govoro u Istarskoj Riječi, pa bi još dodali:

Recite vašim muškima, neko jutre votajte za guverner, ali pak neka budu doma, bit će bolje za njih. —

U nedjelju pak jedan dan ove dnevnje stojao je na ulazu škole, gdje je bilo glasovanje i skoro svakom prisipačnu: — Votajte za guverner!

Gostione nisu smjele podovali vino, jer tako naredjuje zakon. Ali taj zakon nije vrijedio za Buffel, na staciji. Ondje se točilo i pilo sve u šesnaest. Ako je to htio platiti, reklo mu se: — Ki vota per Mešeračeviye za governo, non kori ke pagi njenje. Fakat je taj, da taj dan nisu hteli primiti ni parne za vino, koje su davali ljudima u Buffelu.

Osa.

IZ PODREBRA KOD BUZETA.

Na Uškrsni ponedjeljak odigralo se kod nas žalostni priзор. Toga dana došao je k nekom neobudzani fašist Ivan Jagodić (čestoviti Italijanac), izvadiv nož i stao ljudima prijeti, da će sve poubjati, ako se ne pojačljave. Najednapak je nastalo medju ljudima veliko ogorčenje. Jedan je pred naloženički fašist, koji zapravo nije poznat italijanskog jezika, da je zamolio, da ne oznenjuje ljudi. Jagodić je izjavio, da on može činiti što ga volja, jer je... fašist. Nato je zgrabiš nevinog mladića te ga stao nemirnošću tuci. Tukao ga je sve dole, dok ga nije posvema izmravio. Medjunut je u jednom 80-godišnjom starcu uzvrdio krv, pa se približio napadajući i sviđezanom ga. Sada se izmravareni mladić naletio, da ga sruši, a ne obudzani fašista u za-tvoru.

Dražije Vam budi glas,ime, poštenje, Neg hip,agnuće, sramoto življenje; Na vik en živi, ki zgine pošteno.

POD L I S T A K

Proletarna noć

Projektno je sunce zapalo. Nestade ga upravo iza planine, pod kojom se bijeh malena sečlačka kućica. Čas je svečan i tih ali sumu vri hijadama silnih strana. Žive žive po ga-jevima, od cirkva u travi do soketa na pečini, nešto očekuju, pita, prihuište;

Paleč je skočio na glijiv, digao repic piju i izbijulo oči u crva; cirkveni: „Došao je! Došao je! Šad ēa ře se žaviti!“

— Vjerujem ti, — odgovara mu crgovač. Crn, grdan palea spušta se na nitis s hraslove grane i pita kriješnicu: „Je li zbilja došao?“

— Sigurno, inače bi li hvalao noćne leptire u svoju mrežu, — odgovara kriješnica.

— Tko bi sada spavao? — veli slak i otvara sirom sve svoje cvjetove.

Zapjevao stukar pred rupom. Sa sviju strana lete k njemu tih glasovi: „Suti, crneč! On je tu. Sad će se žaviti!“

— A što će novo da nam priča? Zar slo i proljetos? — pita grmuša svoga druga.

— Možda onu o zvjezdi. Meni je ta priča mila, — odgovara još mužjak.

— Ne! Ne! Ljepša je ona o kapljici rose na pukovoj mreži. — javi se odnukdo sjeća.

— Samo da iznova ne zapjeva ono o čes-harju, kojega je lugarov sas zaslužio. Da je opet čujem, punklo bi mi srce, — reče u grmužu.

— Ne onut! Ne onut!... stade šapat po cijelome putu.

— Piti! Piti!... Tih! — začu se iz stotinu glasova.

I nasta dubok muk. Prvi je mrak pršio po sumi. Gore na nebuh užigale se jedna za drugom, većenje zvjezde.

Mračilo se po lagano, ali se nebo sve toje, srećbenje tamno, nad Cepićskim jezerom.

Ni listak se nije pauča na grani. Sve je bđelo po ga-jevima, i cvjeti i crvici. Čijela suma kao da se okamenjela u dugu očekivanju.

Najedno zašnušna grana na hrastu, i sumu iznova oživlje.

Ti/o, ti/o, ti/o prede

Pauk nit;

Srnce leglo usred sume, gdje se crni borči vit;

S kraja gluba i visoka

Srbra je noća stigla.

Utopljeno lampu digla

Iz jezera iz duboka.

Ljud'ma vodi za ruciču sanak, slijepog sina.

Franina i Jurina

reć, da kako je bilo, tako da je i sad i da će tako i bit...

Fra: Neć se govorilo, da misli udri...

Rumunji?

Fra: Govori se i sada! Kada su ono pre-

pet selet let. Rusi digh revolucion, sko...

su najprej jedan, pak drugi, pak treći

svaki je od stare. Rusije odrezal po jed-

unatstvo velik kus. Tako su i Rumuni

prisvojili Besarabiju na Crnem more, k

je prej bila ruska i vojici žive puno re-

skoga sveta. Sada bi Rusi oteli u Be-

ogradu dobit nazad, i ako ne bude

z lepega, poč će z grdin, to su već Rusi

Rumunje optro vestile. I s Kin...

ga imaju Rusi i s Poljskom, malo mor-

si svemi susedi.

Fra: To je dinike sve, kako je i prej bili

samo on je jednupol zapovedi car N

adolj, a sada zapoveda Trocki.

Jur: To je ono, ta sam li ja vavez g

voril; vuk menja dlaku, ma čudi nikada

Danas su Rusi justo onako nacionalna

nodnosti, sada su bili, sada su sli-

gueru radi Srbije, i takovi te i ostal

dokle bude sveta i velika. Rusi i Slavjan

kemu ni pravo, neka se zuje.

Fra: Boje, da je tako! Bit će boje i njih

i drugim.

Jur: Mi gre smeh na onu naši domaći kom-

unisti, ki se trumbefali dole kapitalizam!

A sada moraju gledati, kako ruski kom-

unisti naviguju u London, da od

ingleske kapitalisti posude miliioni sterlini,

ki su njih potrebni za njihove

stvari va Rusije. Inglezi — segavi, kako

vrijaprični su njih da ti miliuni na

pošudu, ma pitaju garantije, a te garan-

cije, to li je, kako da bi rekli: mi ćemo

da se Rusija vrati na stari put. I to će se

dogoditi posemseg!

Fra: Ja na sam negdje čital, da i ja in-

gleškog vladaju sada devaci. Kako se

pak oni drže?

Jur: Baki i oni, ki su prej njih vladati.

Rekal sam li: vuk menja dlaku, ma čudi

nikada. Inglez ostaje Inglez, bil on go-

spodin ale devac. Za zrušiti kuću, ku

si va nekoliko meseci zasidal, trebal bi

mladić dan, a oni brižni naši komuni-

stiči su mislili, da se more va dvašet

i peti ure dolje hitit ono, da se je gradilo

istisce i istisce let.

Fra: A ča j's Nemackom?

Jur: Tamo se još vavje mesec, mota i ple-

je, da ne znas, kako će se to zvrši. Ovi dñi

je umri nabogatje čovek, koga su

imeli, neki Stinnes. Taj čovek je svi-

mili miliardarni manovar po celom

svetu, koga je bilo igraće primjerne dñe-

šće, da je mnogostobno običanstvo pokazalo

igradem tako toplo odobravanje u priznanje.

Na koncu je prav, ubijalo zapelo pecivo

drustvu iz Velpoli. U plesu je svrdo

turbura drustvo iz Kozina. Materijski vi-

ški krogli se su prav neprakopljivo odliko-

vali s vjno odnosno. Marsiklo začudeno

povrpušte: zakan?

Tok, tok, tok...

Na ružinu truu onom otvoren je sok.

Ranila ga crvena ruža u lugarevoj basti,

veli česlugar.

— Ja ču od tebe stresti sve svoje drage!

čumiškičkov glagol grom.

Ja ču ublažiti svog otrova!

— veli runjava bunka i čupava kukuta.

— Dā, dā! I ja prevje trijum, — priznaje

ljetica vireči iz rupe ispod kamena.

Sutife! vikne kos. Dok on pieva, svj-

se razbojnici kaju, a slijedim haju i ne hađu.

Zar ne može mjesec stati

— i cvjet noćni mirisati

— Bez vapaja tog?

Zar ne može, zemlji, spati

A bez plaća mog?

Hoće ti se tudja žalost, da uspavaš svoju bol!

Suze rone, tople zvjezde na pojhan i na dol...

Oj, tako se lakše tripi!

Bol, bol, bol...

...začu se ssum ispod grma

puna ljubiča. Daleka vreda i zvuci zaročene

Tih i sladak

platč plati se svuda mnoko. Cudan bol, pun

ugodna umora i tajna milična raznjezi svu

nesto. Netko je gorko izbišao iz zemlje; neto

je medeno rosilo sa zvjezd...

ospodarstvo

LAVNI PREDUVJET ZA GOJEVJE SVIHLACA DUDOVAT

Uz svih sileva vrlo važna grana gospodarstva je svihlačko gospodarstvo. Gospodarstvo svihlačko moglo bi i u nizu godina u Istri doći do hipoze novčanog priznanja. Italijanski i francuski sučinci bave se gojenjem svilence, bačića, jer im to dovoljno koristi. Za njima morali bi se i pasi seljaci u Istri. Uz male radevacko vrijeme od 5-6 dana jednati mogli bi se svihlački gospodarstvo novca vrlo dobro. Tam će dohotakima u domaćinskim teškim darskim prilikama moći da namire svrhe tržišta.

Postao za gojenje svilence čvorjana se za 40 dana. Prvi 15 dana postao tako da je vise zeljiva. Kasnije je svihlačka vila postala posla, jer sve je vise i posledica, pa se treba zurniti sa dostalnim svihlačkim duhovima "svihlačkih lica". Tako mogu da obavljaju oni, koji nisu specifični poljski rabi starci, žene i deca, dolazi baš u vremenu, kad seljak najviše novčaka treba jer se gotovo već lećem junija mogu da umovit u granu gospodarstva nasom seljaku po sebi preporuči.

Vrijutim, svaki poduzivac donosi samo obilne koristi, ali je ne-zavarivan na vori i stalnoj podlozi. Ta je prlogla kod svihlačke "dud (svihlač)". Gdje nema stabala i živeza, tamo sviđljivo aprijeđeno duhovito "svihlačkih lica". Da se gajenjem obilno hraništi, nastaju lošje te. Uslijed toga uvjeti će se kad otkupljuva svilaca (tegalje) veći dio u drugi razdoblju u treći, a to se onda ne isplati i uvođuje gačica, koji uslijed toga posve ista u inicije posve unosnu gospodarsku. Tko mora u svihlačku da kupuje vino duhova, lišće, taj je bolje da opusti posao, jer mu se rijetko kada isplaže. Svihlačke ne smiju nikada čekati ni gladiotati, u tom slučaju ugrožen sav prihod.

Na svemu tomu doskoči, a da se intezivnoma naroda nečuvaju, naizgornije da se žemljišta, koja su zajedničko u sviju općinama (kommunali), zasade duvačima (svihlačima), s kojih može i naistrojiti seljak bračišće za svilice. Nekoč su starici i u Istri radili tako. O tome nam dandanas sviđeće stari duhovi na svihlačima, sređujući za posadjevanje duhova. Tamo treba da ih svatko zasadi na vlastitom žemljištu.

Tamo gdje se odgajaju svilice, mora se nadati bijeli dud (Morus alba), jer je bijeli duh u jedina svrha svihlačka brana svihlač. Filipinski dud sa napuhlim i crni, dlakavim daju velikim crnim plodom i ostrim, dlakavim daju i slabu svilu, i mogu se samo za voleći upotrebiti, dočim je dokazano, da se belokote druge hrane (na pr. salate, na mlađagu hrastova lišća) ne može dobiti svile.

Zemlju koju odredimo za prolećno sjetveno, moramo po mogućnosti još u jeseni i utrođene godine rigoftati. To tako nismo učinili i jeseni, onda moramo bezuvjetno u leđnicu ili martu. Rigoljanje se mora obaviti manje 70 cm. duboko.

Svime se inadjeva kvasiti kroz tri dana (puno) i u malako vodi, ako je moguce i svinici ili tekuci. U to vrijeme treba ga da putu dobro promiješati. Zatim ga, iako smo sjeone dobro nakratku, metnemo u vrećice. Te vrećice položimo koso u zemlju koja je izložena suncu, ali tako, da u gajenju kreavaju vrećice vise iz zemlje, da se sljavi zemlji, koji leži nad vrećicom, da se sljavi u vježi vlažnim, dočim se vrećice su zavrsile.

Uzne pozivani su do jednajput prevrnuti, da se ne bi upapili. Fako treba postupati sa preljetom sjetvene, moramo da stvari sponzorišimo i vrećice.

Ništo ne smi se na sjetveni opaziti bijeli duh, jer su njihovi plodovi nepristupačni. Uz vrećice treba da budu priklopi, pak treba pomiješati pjeskicom te ga postaviti na rizniku u plitke, grabežljake, nači.

Želješće. Sjemeniste treba svakog dana da sušenac dana, polijevat i držati

Mladice, koje su tu parasle, imaju se sljedeće projekte, u aprilu, do razine zemlje, određati da im korijene stolje boje ojača. Međutim u trećem proljeću iz sijanja treba svihlačke izazdati iz sjenčenja, očistiti od pobojnog gospodarstva, te ih u razmaku od jednog metra presaditi. Pri tom treba dobro pazići, da ne sadimo stidice dublje, nego što su bile u sjenčenju.

Kad se korijeni izhrati, onda presadjeni latofaciali. Koncentrične injezioni jutra treba izazdati i načinjati, da se ostavi samo najuspravniji i načinjati latofaciali. Buduće stišljivo, sve se ostalo izhrati. Mlade đudice druge čistiti svake godine mjeseca aprila ili indjija cveće, da oni dobiju stabla u visini od jednog metra ne dođu u dobljenu stablu 4 cm. Tako stolje stabla treba mjesecu aprila izazdati, očistiti od prostornih građica i presaditi odmah na stalno mjesto.

Jame, u kojima životinje presaditi mlade duhove, moraju biti 80 cm duboke i 130 cm široke. Prije nego što usadimo u jutru duhovo stablo, treba da izdržimo mesec u jednom kolac, a zatim zapunimo jazu ženjicom. Prigodom povezivanja stabla za kolac moramo ubaviti veliku opreznu: vez na kolcu mora statiti uvek nešto više, nego na drvetu. Na padobrom i močvarnom tlu ne valja saditi duhove.

Slučajno da se opazi, da duđ (svihlač) ne raste radio na svom stalnom mjestu, odnosno da ne napreduje kako bi trebalo, onda moramo na sjevernoj strani njegova kora, vočarskim nožem raspisati odgoru do dolje, da bude i duđ u drugi ispod koje može padnati. Taj posao treba obaviti kasno u jeseni ili ranu u proljeće, kad se nemamo više jačine i taj mirza u kad se dolazi do vremena.

Inače treba postupati kod gojdije duhova, kada ostalost.

Mala seljaka škola.

Koliko gnojia proizvajaju domaće životinje?

Srednje živine uz dobru hranišće daju gnoja godišnje, prepozivaju tako sljedi:

Kraj (lobanja): gubitak doj radij 8 kg.

Vol (lobanja): gubitak pri radnji 8 vozova po 125 kg.

Krava (lobanja): gubitak pri radnji 6 vozova po 125 kg - ukupno 7,50 q.

Krava, koja se hrani u stolu, 9 vozova po 125 kg - ukupno 11,250 q.

Svinja: 1 voz po 1250 kg = 1.250 q.

Ovca 0,6 voz po 1250 kg = skupno 750 kg.

Prema tome, prije broju stoke može svakda izračunati, koliko mu ga gnojia proizvodi na godinu, koliko mu ga treba.

U sponzuljutim količinama u računamo je i stoka sa životinjskim izmetinama.

Kako se pirendju kobasicice od riba?

Tko hoće da pirendju kobasicice od riba, treba da iz kuhanih riba izvadi sve kostiće i meso izreže na stilo te pomiješa sa dvije doste velike obične žemlje (umoreću i svinju) i ujedno u vodici i glavicom iskosaču luku. To se metne u zidici i pomiješa sa komadom utopljenog putra, dva cijela jaja, nesto ribane limunovne kore, lučenoga biberu (papra) i soli. Na daski se iz svega loga načini kao palac velike i debelje kobasicice, umoci u tlocu i ujedno jaju, uvalja u mricavine i ispravi na vrhunac putra, dok ne povrnete.

* * *

Cijena blaga i sjenju u Istri.

U Pazinu: Vovoli po 4,40 - 4,80, krave po

4,40 - 4,50, teleći po 7,00 - 7,50 lira kg žive

vage; magarci po 350 - 600, krmci po 120 -

160, janjeti po 50 - 90 lira komad. Sijeno po 16, 20; slame do 22 - 24 lira q.

U Vodnjanu: Vovoli po 4,80 - 5,30, krave po 4,60 - 5,10, teleći po 6,50 - 7,50 lira kg žive

vage; magarci po 400 - 600, krmci po 120 -

200, janjeti po 100 - 150 lira komad. Sijeno po 16, 20; slame do 10 - 12 lira q.

* * *

Mjesec zapada. Nastaje tamna i topla noć, provrga vježnjana u sumi. Krila lepeču, peču se tumori prospira, a sve to zvoniči i strastveni orji se pjevaju.

Noć je tamna i duboka: Ja sam sâm.

Komu bol da svoju kažem i da radost svoju dám?

Ti me opis, kapljio rose.

Na dlečici vlin-kose.

Ti me opis, sijani trače.

Na torbici rumašomec.

I ja pjevam, pjevam, pjevam vjenčajdin sijaj.

U mojoj se grudi tjesnaj ugnjezdio cijeli maj.

Svi srhovi u vjenčiću.

Svi cijelovi na pestiću;

Miris slatki, što se diže u valove,

Što se širi, što se njuha na mahove,

Što se žiba, što se ljuha,

U let bubač i metulja:

Dihaj žemlje, koja bljeći ustijama:

Drtaj vjenčajdin, koja bljeći ustijama:

Trzaj, svjetlosti, miris, pluma

Talasa se kao more

U mojim gradinama!

* * *

Stao je, ali se sada ne čuje po sumi glasova obnovljavanja. Puk cvijeća, kukači i ptica slavi pod njime prva noć projeljenog vjenčanja. Ali pošto je slavljeva pjesma ome-

Tudja valuta na tržaškoj burzi.

Jučer, 30. aprila 1924., moglo se prodati odnosno kupiti 100 engleskih lira sterlinga za 9,700 - 9,815; 100 američkih dolara 2,220 - 2,235; 100 svjetskih franaka za 395 - 398; 100 austro-ugarskih franaka za 144,25 - 144,75; 100 čehoslovačkih koruna za 65,40 - 65,80; 100 jugoslovenskih koruna za 0,0250 - 0,0250; 100 austro-ugarskih koruna za 0,0315 - 0,0320 italijanskih lira.

Zdravstvo

Sto ti je učiniti kad koji ukućan prestane da diše?

Više puta se dogodi, da koji naš seljak ili seljakinja prestane da diše. U takovim slučajevima sruku se ukucića oko nje i stanuti naticati i plakati. To nije u redu. Od plaku i naricanja nema nastrali nikakve koristi. Njemu treba odmah pružiti potporu. Stupiće se ovakav. S gornjeg dijela tijela se vrti se da odijeli. Nastrali se polako u ledja. Pod glavu mu se podmetne komad odijela. Zatim se klekne i polako vuče u vodu. Kada je voda do vratu, ulazi u vodu slijeve ruke iz laka i polako vuče u vodu, dok mu se ponovno povrati disanje.

Kako se postupa sa liudima, koji dobiju sunčanice?

Covjek, koji dobije sunčanice treba takodje prati pomoći. Bolesniku položi tako, da mu gornji dio tijela stoji nešto više nego doljni. Žatim ga se potježe ledeniom vodom, uljeva u vodi iako se potrebno, upotrebi umjetno disanje.

Kako se pak postupa s onima, koji padnu u vodu?

Utopljenika treba odmah čim se izvade iz vode položiti na trubu, pod koju se podmetne otvoreni dijeljci, a zatim čvrsto, priliskati po ledjima, da se istjera voda iz pluća i želudca. Potom se bolesniku okrene, očiste mu usta, pezik istegne i privreže uz bradu te uporabi ukrasne vodice.

Kako se pak postupa s onima, koji padnu u vodu?

Utopljenika treba odmah čim se izvade iz vode položiti na trubu, pod koju se podmetne otvoreni dijeljci, a zatim čvrsto, priliskati po ledjima, da se istjera voda iz pluća i želudca. Potom se bolesniku okrene, očiste mu usta, pezik istegne i privreže uz bradu te uporabi ukrasne vodice.

Politički pregled

Jugoslavija.

Vladina kriza u Jugoslaviji još nije riješena. Kralj je već pozvao k sebi na susjedstvu svogu stranica. Do odluke još nije došlo. Postoji mogućnost, da će doći do izborne vlade. U tom slučaju kralj će ponovno povrati rastavne nove vlade Pascu.

Njemačka.

Za Njemačku se znalo, da ona u posljednje vrijeme dosudno igra s dva željeza u vatreni. Njemačka vlast i neizmerna službenička diplomacija vodi politiku izvješnjih licenciranih pokornosti i pravljene općine, tako da je prelazi u vlasti, a zatim čvrsto, priliskati po ledjima, da se istjera voda iz pluća i želudca. Potom se bolesniku okrene, očiste mu usta, pezik istegne i privreže uz bradu te uporabi ukrasne vodice.

Pripreme za ukidanje arapske azbuke i njene zamjenjivanje latinskom spada neumjivoj medju najsmjelije reforme. Angorska vlast hoće na taj način da turski jezik stvari pogodnjim i pristupačnjim za inozemstvo, a turski jezik nema inače skoro nista zajedničkog sa arapskim. Reformisti tako, da prelaze na latinsku azbuku, tako da se i u budućnosti ne može baviti politikom.

Pripreme za ukidanje arapske azbuke i njene zamjenjivanje latinskom spada neumjivoj medju najsmjelije reforme. Angorska vlast hoće na taj način da turski jezik stvari pogodnjim i pristupačnjim za inozemstvo, a turski jezik nema inače skoro nista zajedničkog sa arapskim. Reformisti tako, da prelaze na latinsku azbuku, tako da se i u budućnosti ne može baviti politikom.

Nije rasprava se čulo nekoliko puta, kako Ludendorff govori, zato Fenster hinaus, a jednako su govorili i branitelji i optuženici, priješći prema vlasti, nego samo u vlasti, a ne u vlasti načelnika. Ali to možemo sultti kad se to sistematski radi, i to samo radi toga, što dočinjaju Slaveni. Kazneni procedura točno ustavljaju, kako i kada se ima protivne pretesti premjetinu, naime, samo po nalogu sultta istražujući i u prisutnosti dvaju svjedoka. Samo u slučaju, da je tko god zaređen, sultta kazneni proceduri, a ne sultta.

Nije rasprava se čulo nekoliko puta, kako Ludendorff govori, zato Fenster hinaus, a jednako su govorili i branitelji i optuženici, priješći prema vlasti, nego samo u vlasti, a ne u vlasti načelnika. Ali to možemo sultti kad se to sistematski radi, i to samo radi toga, što dočinjaju Slaveni. Kazneni procedura točno ustavljaju, kako i kada se ima protivne pretesti premjetinu, naime, samo po nalogu sultta istražujući i u prisutnosti dvaju svjedoka. Samo u slučaju, da je tko god zaređen, sultta kazneni proceduri, a ne sultta.

Vještice načinjevanje, naime, samo po nalogu sultta istražujući i u prisutnosti dvaju svjedoka. Samo u slučaju, da je tko god zaređen, sultta kazneni proceduri, a ne sultta.

VLADIMIR NAZOR: Molitva

O Bože, koji daš nam bastinu Njaskidu, zemlju i more najstvarnije.

Daj nam i milost, da svega mogli budemo

Tu masnu grdu orati,

Taj mermer-kamen lotiti;

Tim stijenom morem ploviti!

Duboko neka reču naši pluovi.

Visoko nek se dignu naši baloti;

Al naša vesta i sidra i jambori

Nek pljuskaju sve valove,

Nek stružni svim dubinama,

Nek strše nad svim vodama!

O Bože, daj nam ljutih suza potoke,

Da more naše postane još gorjeće

Za tudića usta... Pa čomo te slaviti

U danak srće sestjenim

Pješčani žala, pučinskih
Oluja divljim pjesmama!

strane suca istražitelja. Oni organi, koji se ne drže toga, krše zakon te su kažnjeni i po kaznenoj proceduri ili po kaznenom zagonu. I kako su mi držimo zakona i po njemu se vladamo, tako zahtijevamo da se i u oblasti i njezini podređeni organi drže zakona. Skrajno je vrijeme da se ovaj temelj i njezinim žiteljstvom povrati zakonitost. Kuća i kućni prav moraju biti sviđi i za kvesturu i za kr. oružnike. Nismo u Tripolitaniji u Somaliji. Kontraframe to je Austrija, koja je bila politička država, nije ovako postupala sa svojim građaninima.

Mi smo to već predodoli oblastima i zahtijevali da se ukine taj sistem. Učinili smo i jednu prijavu zbog jedne kućne premetačine izvršene sa strane oružničkog brigadira uz pomoć sastava, ali izgleda da je stvar zaspala na "Comandu della legione dei carabinieri". Mi smo se i u jednom drugom slučaju pritužili, a uvereni smo da će i ova prijava ostati bezuspješna. Svejedno posvjećivamo svoje čitatelje u Slavene u ovaj temelj, da nam odmah javi vaku slučaju kućne premetačine, da se pričušimo. Počet'ćemo i s kaznenim prijavama i registrirat ćemo sve te slučajeve, te ih iznijesti pred svjet. Preporučamo pak svima, da kod kućnih premetačina ne putuju organe nikada bez kontrole. Najbolje je da pritegnete ukinjanjem operacija svjeđe svojej povjerenja.

A Vama, gospodo, još jednost riječ: Kad već mislite, da morale provaditi premetačine, a ne čete da se držite zakona, proprijenite ga. To je takođe jednostavna slava. Kako ste naši daci putem zakona učinili ono pravo, što ga uživaju čak i Vaši crni podanci u Africi, nameće pravo na pouku i materinskom jeziku, kakve kanite sada, i to vrlo brzo, uvesti takovu cenzuru nad novinama, koje će biti na čast i u apsolističnom režimu predprošlog vijeka, tako možete promjeniti i zakon o kućnim premetačinama. Sto će reći svjet, to je druga stvar. Ta i onako izgleda, da Vi mnogo ne marite za to.

Preporučamo se, gospodo!

Panslavenska organizacija u Parizu.

Ovdje je išljekoviti išljekovi list "La Sera" piše: Slaveni su, koji borave u Parizu, ovili dana udarili temelje jedne panslavenske organizacije. Njezin program je taj, da uspostavlja staru sveslavensku solidarnost i odrede nove smjernice. Sastanku je prisustvovao vrlo mnogo Rusa, Poljaka, Čehoslovaka, Ukrajincu, Jugoslavena i Bugara. Počasnim predsjednikom te organizacije izabran je sin pokojnog pjesnika i književnika poljskog, Adama Mickiewicza, 80-godisnjeg Vladimira Mickiewicza, koji stalno boravi u Parizu, te je još zdrav i krepak. Čim budu obavljeni izbori u Francuskoj, organizacija će izdati proglašenje, u kojem će pozvali sve Slavene, da uspostave onu solidarnost, koja je između pojedinih slavenskih naroda vladala do svjetskoga rata i koja je nestala zbog neuglasnice uslijed rata, naročito zbog ne-slavenskog državnog Bugarske. Proglas će potpisani s tim Mickiewicz.

Slavenski rukopisi u Mlećima.

Kad je L. Kukuljević-Sačkenski zemaljski arhivar u Zagrebu, sakupljuo u devetnaestom vijeku materijal za povijest Jugoslavije, pretrazio je godine 1851. i 1853., i arhive u Mlećima. Prema Kukuljevićevu konstataciji najvažnija i najimpozantnija zbirka nalazi u bivšem samostanu "dej Frari" u Mlećima. U tom samostanu imamo preko 13 milijuna starih rukopisa, razvrstanih po 300 soba. Tu se nalazi bezbrojni originalni rukopisi ruskih, čeških, poljskih i jugoslovenskih (srpskih, hrvatskih, bosanskih itd.) kraljeva i dubrovačke republike, izvještaja o Dalmaciji, o Istru, o Uskoci, itd. Mi nemamo niti pojma, koliko vredi i isprava imaju za slavensku povijest. Za savjesno proučavanje svih tih rukopisa trebalo bi mnogo decenija. Kako zlata za filologe, kulturu, historičare i paleografere! A ipak, u koliko nam je poznato, nitko se još nije pobrinuo, e da bi se počelo istraživati i proučavati sve te rukopise.

Grozni udarac za italijanske isječenike.

Kako smo već više puta javili, dne 30. juna te godine stupa izvan krijeputi američki dosječenički zakon od 15. maja 1921., po kome se je dosada vršilo dosječivanje u Sjedinjenoj Državi Sjeverne Amerike. Usljed toga je moral i američka vlada izdali novi zakon. Radi toga zakona vladalo je veliko zanimanje ne samo u Americi, nego i u drugim državama, koje su svake godine posjedale u Sjedinjenim Državama svu isječenicu, koju time bila je u prvom redu Italija, koja sačinjavala je veći dio svijeta. Uzroko ne treba da pišemo, jer su ionako svima poznati. Kako smo već javili, amerika je vlasti odobrila Johnsonov popravljeni zakonski načrt, do 30. juna može da se iseli od 1. jula 1924. do 30. juna 1925. samo 28.000 italijanskih isječenika u Sjedinjenim Državama. Neotekivani zaključak američkog suda, koji je odobrio prvočini Johnsonov predlog, po kojem može da se odsele svake godine isječenici u Sjedinjenje Države, vrlo maleni broj državljanima (1% od prijašnje kvote), zadao je grozni udarac italijanskim

isječenicima. Šta se tako tice drugih država, napominjemo, da novi zakon ide u prilog same Njemačkoj i Engleskoj, dok je za sve druge države, uključujući i Sjedinjene, našo pravo do isječenja. Italija, Luka, Venecija, te Švedska mogu i dalje ostati u Sjedinjenim Državama 42.000 italijanskih isječenika, dok će ondje unaprijed samo 4113. Sto to znači, nije teško odgumeniti. Još lanjske godine bio je teško doći u Sjedinjene Države, ali za ovu godinu bit će još teže. Lanjske su godine Generalni isječenički komesarj u Rimu i Iscienički komesarj u Trstu na hvaljevrijedan način uređili, da se isječenički broj doista pravilno paraziduje na pojedine pokrajine. Tako je došlo na Južnu Italiju, učinjeno 2500 osoba. Ako uvažimo da je sedamnaest broj samo 10 dio od prošlog dijela, onda možemo već unaprijed doći do zaključka, da se ove godine neće moći iseliti u Sjedinjene Države preko 200 osoba. Sto je to napravim onim tisućama i tisućama osoba, koje su uslijed današnjih nesnosnih prilika prisiljene da se iselje?

Kako su se lanjske godine ulagale molbe za isječenje u Sjedinjene Države, to je svakako poznato. Za ovu godinu morat će Generalni isječenički komesarj u Rimu izdati nove odredbe, kako se imaju ulagati molbe. Te će odredbe očekivati već ovih dana. Čin izdaje, javit će potomstvo. Tako upozorenje može doći i u drugim gradovima. Međutim, ako je sigurnostu misli, da bi glede isječenja mogao doći u obzir, neku priskrbi seće listine.

Cin nam bude poznat rok za ulaganje molbe, javit će emne putem našega lista.

Ponovno upozorjujemo sve naše ljudje, da se paze od besavladnih varalica, koje obično idu po selima upravo onda, kad se otvara ili zatvara isječenika kavata, da lako nasame postene ljudi. Osim toga neka svakog obavljaju svoje poslove i nakon uloženja molbe, e da ne dođe do kasnije kakvo katastrofalno razozraćenje. Svima, kojima isječenički inspektor ugodno riješi molbe, on im to saopći nekoliko dan prije (tobično tri tjedna), da se tako priprave na odlazak.

Prosvjeda tragične smrti hrvatskih velikana.

Prošlog pondjeljika pravstavio se po cijeloj Jugoslaviji spomenjan tragične smrti dva velika hrvatskih velikana: Žrnjinskog i Frančopana. No najveće svećanosti obavile su se svakako u Zagrebu. Taj svećanostima prisustvovali su i jugoslavenski Sočiški iz Beograda. Gradjanstvo im je pripremilo načinjeni doček. Grad je bio okićen narodnim zastavama.

Kada je u Švicarsku došao i vratiti se u Švicarsku?

U smislu 279. čl. općinskog i pokrajinskog zakona imali bi se ove godine provesti po cijeloj državi novi općinski izbori. Međutim, se ovih dana sastalo u Rimu ministarske vijeće, koje je tačno proučila položaj u državi, te došlo do zaključka, da se li izbori odlože do buduće godine. Novi općinski izbori izvjet će se najkasnije do 31. maja 1925.

Svega po malo

Covjek, koji je tri puta umro.

Svaki se čas dešava, da nekog covjeka zakupaju život, jer je žilava njegova svjetla zarađala, da je umro. Bilo je mrtvaca, koji su se probudili baš u času, kad su ih polagali u lice. Naravski, da ih je bilo i takovih, koji su izgubili u tom teškom i odusodnom casu prisutnost duha i nisu znali dati znak života svjetlosti. Štene nesreće dogodile se i francuskim plemićima. De Civile, koji su tri put u vojsci poginuli i čak pokočili u Švicarskoj, došao je u vojsci, ponovo ranjen i učinjen invalid. Drugi poginuo. Na njih su treću i to je sluga, koji zadrželi da dolinje sahrani svega gospodara i iskopa ga. Njegovo tijelo, odnese u grad Rouen i pošto je dobio toplo, pozove hlebice. Ovi se nisu mnogo bavili svojim klijentom i izjave, da je pljemti posve propisno mrtav. Nata su ga iznosa zakopali. Ali njegov sluga, ga opet iskopa, odnese truplu u svoju kuću i polazi ga u postelju. Petog dana, kad je bilo počelo kucati, hlebice otpoču da ga liječe. Jedanostoga dana provale u kuću vojnici da oprijedčaju, i našavši jednog kapetana, koji je još uvijek ležao kod mrtvog, zgrabe ga i bace naprostro kroz prozor. Tijelo je pale na gornji smjeć i ležalo tam do tri dana i tri noći, jer je njegov sluga bio ubijen. Konvena je šao neki rođak, Civilleov i zatekao pljemčića, žive, gdje umire... od gladi i studeni. Kad se izlječio i ozdravio, Civille vrati se svome putu, gdje su ga već opakivali i pozivi do dvedeset godina.

Strašna željeznička nesreća u Švicarskoj.

Prošlog tjedna dogodilo se u Švicarskoj strašna željeznička nesreća. Kod Bellinzone nastao je katastrofalan sudar dvaju brzih lokomotiva. Jutro je drugog travnja u Švicarskoj, u Švicarskoj željezničkoj nesreći od naizgled isto su poznate u povijesti sudašta Švicarskih vozova. Kako se dosada moglo ustanoviti, 21 putnik i 5 željezničara su umrli, a oko 18 osoba je šlo teže, što lako ranjeno i prevezeno u bolnicu u Bellinzoni. No posve točno broj nastrašili, kao i njihov identitet, ne daju se još ustanoviti, jer su počarom mnoge osobе polupno pogubile, a mnoge još ni nisu izvadiene ispod razvalina vagona. Materijalna je šteta također velika.

Čudna ženidba kod Crnaca.

Kad se koc Crnac na Filipinskim otocima hrani da ženidu, sačinje na ciljno pleme. Tada se svaka skupe oko dva drveta, koja mladenci sebi odaberu i koju su jedno tek dugo drago. Tada se vjenčenje popune na jedno, a vjenčenje na drugo drvo, de vrha. Kad se se objave popelje vrha, i dobro privržiti za svoja sjedišta, onda dva najbliža rođaka izduži iz mase, te pomoći debelih uža savijaju sve doble, dok se glave dodiruju, vjenčanje je obavljeno. Međutim, to isto drvo im služi i za rastavu braču. Kad se ne služu u braču, i hoće da se rastave, penju se opel na ista drvena, ali ne okrenu jedne drugome licu, već ledja. Dodirni se ledjima i u taj je način brači raskinut.

Novi grad u Hališi — "Mussolini".

Citamo u novinama: Ministar predsjednik Mussolini prisustvovao je 1. maja krštenje grada Mussolini u Siciliji, koji je sagradio mjesto poručnog mještja Castelgerone. Sada će grad nositi ime italijanskog ministarskog predsjednika. Napominjemo, da je Castelgerone rodno mjesto dvačetih protivnika fašizma, populara Don Sturza i socijaliste Volta, koji će također morati spriznati na novim imenom njihovog mjestra.

Kinematografi za — pse.

Ravnatelj nekog londonskog kinematografa uveo je nedavno euhede prostavke, kojima je prisutan predstavnik svake kinematografske društvene organizacije, psa sa svojim gospodarom. Prvi pokus je da vatrene dobrog uspjeha. Odobrenje računog za godinu 1923.

4. Izbor upravnog u nadzornog odbora:

5. Pitanje pristupa u Zvezu:

6. Promjena drustvenih pravila:

7. Slučajnosti.

U Kanlanaru, dne 24. aprila 1924.

ISTRANI, POZOR! Kad Kočevja (Slovenija) prodaje se cijeloglavno imanje, kada se sastoji iz 64.705 m² njiv, 80.436 m² livada, 315 m² vrt, 108.148 m² pašnjaka, 44.390 m² sume, velika moderna kuća, stafana, dvorište, itd. Imanje prikladno za veleposjednika, koji se ne smje preseliti u Jugoslaviju. Potajne informacije daje Ante Cerovac, trgovac v. nom u Ljubljani u Spodnjoj Šiški br. 20. (Jugoslavija).

Poziv

na
redovitu godišnju glavnu skupštinu
Kanfanarskog društva za štetnju i životinje

r. z. s. n. j.

koja će se održavati

u selu Marožini kod Kanfanara
dne 4. maja 1924. u 9 sati ujutru

DNEVNI RED :

1. Pozdrav predsjednika i čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;

2. Izvješće o reviziji;

3. Odobrenje računa za godinu 1923.

4. Izbor upravnog u nadzornog odbora;

5. Pitanje pristupa u Zvezu;

6. Promjena drustvenih pravila;

7. Slučajnosti.

U Kanlanaru, dne 24. aprila 1924.

OBDR.

Opaska: U slučaju da ne dođe u odred u zadnjem razdoblju broj članova, to će se glavna skupština održavati 1 sat kasnije bez obzira na broj prisutnih članova.

Poziv

na
XXVII. redovitu glavnu skupštinu
Istarske Podružnice u Puli
i njazine Podružnice u Pazinu

koja će se održavati

nedjelju dne 11. svibnja, t. g. u 10 sati u zadnjem prostorijama u Puli, Via Castropola kbr. 9, sa slijedećim

DNEVNIM REDOM:

1.) Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;

2.) Izvješće upravnog odbora;

3.) Izvješće nadzornog odbora i održavanje zadnjavnog računa za godinu 1923.

4.) Izbor upravnog odbora;

5.) Izbor nadzornog odbora;

6.) Izbor ponosnog odbora;

7.) Eventualije.

Starješinstvo.

Opaska: U slučaju da ne bude u odredu već vrijeđi dovoljan broj prisutnih zadnjeg za vježbo održavanje, održat će se glavna skupština u smislu § 47. zadnjih pravila po isti način s istim dnevnim redom i stvoriti pravosuđane odluke bez obzira na broj prisutnih zadnjeg.

ZAHVALA.

Svima, koji su nam iskazali na bilo koji način saučešće, pripomogli kod bolesti te kod pogreba našeg nezaboravnog supruga, odr. oca, djeda, tasta

Ivana Mandić

trgovca i posjednika

izričemo ovim putem najisrađujući zahvalu.

Posebno se zahvaljujemo gosp. Janu Maroviću za njegov pozitivni trud, što ga je izložio oču ublaženju boli našeg mladog pokojnika, te vjele, gg. kapelanu Lukšiću iz Rukavca i župniku Zigantu iz Živonice, kaošto i svim prijateljima i zwancima, koji su nam odpratili mladog pokojnika na vježbi počinak.

Svima srdaćna hvala a od Boga plaća!

U RUKAVCU, dne 22. aprila 1924.

Obitelj Mandić i rodbina.

ZAHVALA.

Svoj rodbini, prijateljima i znanima, koji su našega neprežaljenog surugu, odnosno oca, brata i surjaka

Petra Švića

sproveli do posljednjeg počinka, neka je ovim izražena naša najdublja zahvala. Posebice zahvaljujemo radnicima tvrdke P. Priskić - Opatija, koji su pokojniku ljesk otiskli sa dva krasna žalosnjog zgloba bila bratski od pomoći.

Svima neka Bog plati, a blagi pokojnik neka počiva u miru!

U OPATIJI, dne 21. travnja 1924.

Ante Štenta, surjak
u ime rascvijene obitelji.